

JOAN M. DE RIBOT I DE BALLE, ARQUITECTE*

El primer record que tinc de la persona de Joan M. de Ribot es remunta a l'any 1932. Era un dia del mes de maig; en el temple del Sagrat Cor, al costat mateix de la seva casa paterna. Ell, com a secretari de la Congregació Mariana de Sant Estanislau de Kostka, dret, junt a l'altar de la Immaculada, llegia el nom dels qui havíem de ser rebuts com a nous congregants.

Des d'aquell dia, ja llunyà, he anat seguint la seva trajectòria, amb molt de respecte i amb una gran consideració. Encara que ell es mostra sempre amb una exquisita amabilitat; amb una cordialitat sense ficció; amb una suavitat d'expressió compredora; amb una cortesia autèntica i sense afectació; amb una amistat sumament afectiva; tanmateix no podem evitar de veure'l en un pla de distinció, de finor i de bon to.

Fill de don Josep de Ribot, patriarca d'una nissaga amb un gran pes específic en la societat gironina; i de Doña Adela de Balle, vinculada amb el marquesat de Vallgornera. Adues famílies amb profundes arrels en les comarques gironines, i enaltides amb la pertinença de destacats personatges de la nostra història.

Però la noblesa de l'origen quedaria devaluada si no la seguís una actuació personal digna i conseqüent. I aquesta actuació és la que fa a l'arquitecte Joan M. de Ribot mereixedor de la distinció amb què en aquests moments l'honora la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi.

El seu itinerari vital és d'una rectitud sense desviacions. La seva trajectòria professional d'una continuïtat sense defallences.

Estudiant destacat i conscient. Professional lliurat de ple a la feina; amb notable competència; amb absoluta dedicació; amb gran entusiasme i amb indefallent il·lusió.

És l'home constantment estudiós que no cessa mai en el perfeccionament de la seva formació; que practica continuament la recerca per apropar-se cada vegada més a la perfecció.

* Parlament pronunciat en la sessió pública que l'Acadèmia va celebrar a la ciutat de Girona el dia 28 d'abril de 1999.

Com a home de fe sap que la perfecció absoluta només resideix en la divinitat; però que tots estem cridats a acostar-nos-hi, tant com puguem, mitjançant l'ascens i la constància i la perseverança en el treball ben fet.

En l'obra arquitectònica de l'arquitecte Ribot no hi ha mai la improvisació. Tota la seva producció és fruit d'un llarg treball d'investigació i de preparació; d'un estudi conscient i minuciós; de la consulta; la comparació de models; sense estalviar visites i viatges, per tal d'apropar-se als antecedents.

La seva formació facultativa no s'acabà en sortir de l'Escola Superior d'Arquitectura, ni després d'obtenir la màxima graduació acadèmica; sinó que s'ha perllongat indefinidament amb la participació en cursos d'especialització i de perfeccionament; en congressos i assemblees professionals; en viatges d'estudis; en la pacient observació d'obres mestres; en la lectura constant.

Cadascun dels seus projectes és el resultat d'un acurat procés d'elaboració.

En el seu dens i atapeït currículum destaca la seva tasca en el servei provincial de conservació i restauració de monuments. Anteriorment, aquesta feina la realitzava l'arqueòleg Miquel Oliva. En Miquel Oliva no era simplement un arqueòleg de Girona, sinó l'arqueòleg de Girona. La seva laboriositat era il·limitada; i amb un apassionament exemplar abastava un ampli camp d'actuacions en el que s'inclouïa la defensa i la conservació del patrimoni artístic, arqueològic i monumental de les comarques gironines. Quan la Diputació posà més atenció i dedicà més recursos en aquest tema, es contemplà la conveniència de distribuir més racionalment el treball, amb el nomenament d'un arquitecte que s'encarregués de la restauració i conservació de monuments. Activitat que implicaria la creació d'un nou servei, que actuaria paral·lelament al d'Arqueologia, que així quedaria reduït en el seu contingut. De primer moment, el Dr. Oliva s'ho prengué molt malament; i amb el seu temperament impulsiu arribà a manifestar que era el major greuge que havia rebut en la seva vida professional. Però quan s'assabentà de què l'arquitecte proposat era en Joan M. de Ribot ja es tranquil·litzà. I quan el servei independitzat començà a funcionar, la relació entre l'arquitecte i l'arqueòleg va ser cordial i sense esquerdes; amb una col·laboració mútua i una compenetració total i absoluta.

Durant una llarga etapa l'arquitecte Ribot va exercir meticulosament una responsabilitat tan compromesa com ho és la de vetllar per la integritat i la pervivència del nostre patrimoni monumental i de projectar i dirigir els treballs de conservació i de restauració de les obres que integren el llegat històric, ric i pletòric, que es distribueix per viles i pobles, basíliques i monestirs; ermites i santuaris. I ho ha fet amb una metodologia rigurosa i amb una escrupulositat exquisida.

Resultaria interminable la relació d'edificis de major o menor entitat, en la conservació dels quals ha intervingut el senyor Ribot. Com a símbol i exemple podem recordar la seva decisiva actuació en la recuperació de la Fontana d'Or, un dels edificis més emblemàtics de la Girona medieval.

Es tracta d'un procés llarg, pacient, intel·ligent, que va requerir l'aplicació durant molts anys d'un arquitecte amb unes condicions, un talent i unes dotes excepcionals.

A la seva categoria tècnica cal afegir-hi la seva condició d'humanista com també la seva gran humanitat. Actuà amb un gran respecte als antecedents de l'edifici,

que estudià amb profunditat, sense estalviar la pràctica de consultes i la formulació d'hipòtesis; fent notar les vicissituds de les diverses etapes de la construcció que tenia entre mans. Quan ell parlava d'aquesta seva obra feia notar les accions realitzades, amb anterioritat, pels arquitectes Martorell i Masramon; la participació de tots els col·laboradors, des de les observacions arqueològiques del Dr. Oliva i la tasca de l'aparellador de l'obra, Sr. Sanz, fins la del darrer dels operaris que intervingueren; com també el fet de què molts d'aquests operaris haguessin après en l'escola del malaguanyat arquitecte gironí Rafael Masó. Fa ressaltar el valor de la iniciativa de Don Joan de Llobet, i dels senyors Ordis i Xuclà, que el succeïren en la presidència de la Diputació i del Consell de la Caixa de Girona, entitat propietària de l'edifici i patrocinadora de l'excepcional obra de recuperació.

La modèstia del senyor Ribot és proverbial. En cap de les fotografies de l'acte inaugural de la Fontana d'Or que he tingut a les mans hi he sabut veure la seva figura. Sí que hi era present; però amb la discreció i el comediment que el caracteritzen. Recordo que aquella felicitosa diada del mes d'octubre del 1973, en felicitar-lo efusivament pel moment de joia que li pertocava viure, em respongué: «No és a mi a qui has de felicitar, sinó a aquesta parella», mentre assenyalava les figures de la mènsula del segle XII que representen els primers propietaris coneguts de l'edifici.

La labor creativa de l'arquitecte Ribot no es limita a reconstruir el passat. En la seva activitat professional també ocupa un bon espai l'obra d'actualitat. L'edifici utilitari i funcional; tant pel que fa a habitatges com a construccions escolars o a instal·lacions de caràcter industrial o comercial.

En la projecció ciutadana del Sr. Ribot hem de recordar el seu pas per la corporació municipal, la presidència de la qual va exercir durant uns mesos. Des de la seva regidoria va treballar en uns anys en què l'economia era molt migrada i les disponibilitats escasses, i les millores urbanes s'havien de realitzar amb uns pressupostos ajustadíssims, per no dir misèrrims.

Encara que ell mai en farà ostentació, hem de reconèixer que Girona té molt a regraciar a l'arquitecte Ribot, i m'atreveria a exterioritzar una opinió molt personal sobre dues frustracions que la ciutat hauria de lamentar, per no haver seguit els seus projectes. Em refereixo a la portalada dels Apòstols de la Catedral i a la resituació del claustre del desaparegut convent de Sant Francesc de Paula.

Avui tenim la satisfacció de participar en aquest acte d'homenatge que li dedica una docta corporació com és la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. Acte de reconeixença i rectilínia trajectòria. Reconeixença i homenatge al professional intel·ligent i laboriós; a l'home de bé, sense reserves, al ciutadà modèlic; a l'amic lleial que sempre ha estat i és en Joan Maria de Ribot i de Balle.

ENRIC MIRAMBELL

Paraules d'agraïment

Moltes gràcies per aquesta distinció que tant m'honora. Tot i no ésser-ne mereixedor, tinc que reconèixer que em fa molta il·lusió poder compartir amb tots Vostès aquesta distinció.

Gràcies a Déu; als pares; fills; germans; a tots aquells (tants i tants) que d'alguna manera m'han ajudat a formar-me. Mestres i professors; amics; col·legues; associacions diverses; Institucions.

No voldria que manqués l'agraïment a la Diputació de Girona que m'ha permès actuar en tants i tants monuments que, a part del seu valor, ha comportat que coneixi millor i amb més profunditat les nostres comarques i els seus homes. Redescobrint valors ignorats com les pintures romàniques de Sant Tomàs de Fluvià; les preromàniques de Sant Pere Desplà. Temples meravellosos com les petites i delicades esglésies preromàniques de Sant Julià de Boada o Sant Joan de Belcaire. Edificis com La Casa de les Vídues de Llagostera (Monument Nacional); Ca La Pruna de Pals; la rosassa de Sant Pere de Galligans,..., etc.

Al Capítol Catedral, i al seu president, l'I. Dr. Gabriel Roura, que m'ha permès participar en la Redacció del Pla Director de la nostra Seu.

A l'Ajuntament de Girona, que em va permetre actuar sobre l'església de Sant Nicolau, descobrint el seu quart àbsis i la seva condició de *Martyrium*, monument únic a Catalunya.

A La Caixa de Girona que m'otorgà el poder estudiar les característiques arquitectòniques i de la composició, ignorades, d'un edifici com «La Fontana d'Or».

Particulars que m'han fet disfrutar en obres com Les Torres de Palau; Palau de Caramany, Cambra de la Propietat Urbana;..., cases com algunes de la família.

Girant la mirada enrera des dels meus vuitanta anys, veig que la vida ha estat com una novel·la meravellosa, escrita sota la mirada de Déu, en la que no han faltat moments de prova i dolors, però que al final em fan repetir la frase que pronuncià la meva esposa poc abans de morir: ¡Gràcies, gràcies, moltes gràcies per tot!

J. M. RIBOT I DE BALLE